

PSİKİYATRİ KLİNİĞİNDE YATARAK TEDAVİ GÖREN HASTALARDA KATATONİ BELİRTİ SIKLIĞININ TARANMASI VE KLİNİK ÖZELLİKLERLE İLİŞKİSİNİN İNCELENMESİ

Cansu Çoban¹, Hatice Ayça Kaloğlu¹

¹Ankara Etlik Şehir Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Ankara

Giriş: Katatoni; motor, bilişsel, affektif ve otonomik belirtilerle karakterize; hızlı tanı ve tedaviyle dramatik biçimde iyileşen bir nöropsikiyatrik sendromdur. Çalışmamızda günümüzde birçok psikiyatrik ve genel tıbbi durumla birlikte görüldüğü bilinen katatoniye ait belirtilerin yatan hastalardaki sıklığı ve klinik özelliklerle ilişkisinin araştırılması amaçlanmıştır.

Yöntemler: Çalışmamız, Etlik Şehir Hastanesi Psikiyatri Kliniğinde yatarak tedavi gören 150 hastanın katılımı ile tamamlanmıştır. Etik kurul onayı alınmıştır (Ankara Etlik Şehir Hastanesi 29/01/2025, AEŞH-BADEK-2025-005). Katılımcılara sosyodemografik veri formu, Bush- Francis katatoni değerlendirme ölçeği (BFKDÖ), Kanner katatoni ölçeği (KKÖ) uygulanmıştır. Yatan hastalarda rutin olarak istenen hemogram, tiroid fonksiyon testleri, demir parametreleri gibi laboratuvar sonuçları ve tanıya özgü hastalık şiddetini değerlendiren ölçek puanları kaydedilmiştir.

Sonuçlar: Bulgularımıza göre katılımcıların %32,7'sinin (n=49) şizofreni, %17,3'ünün (n=26) atipik psikoz, %4,7'sinin (n=7) şizoaffektif bozukluk, %17,3'ünün (n=26) depresyon, %14,7'sinin (n=22) mani, %13,3'ünün (n=20) anksiyete bozuklukları ve diğer nevrotik bozukluklar tanısı mevcuttur. Katatonik belirtilerin sıklığı açısından BFKDÖ'ne göre en sık görülen belirtiler taşkınlık (%54,0), dürtüsellik (%52,7) ve içe kapanma (%38,7); en az görülen belirtiler yakalama refleksi (%1,3), ekolali-ekopraksi (%4,7), verbijerasyon (%5,3) ve

balmumu esnekliği (%5,3)'dir. Sık görülen belirtilerden taşkınlık ile T3 (r=0,188) ve eozinofil (r=0,186) değerleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişki olduğu anlaşılmıştır (p < 0,05). Katılımcıların yaşları ile KKÖ toplam puanı arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($\beta=-0,173$; p=0,037). Geçirilen hastalık atak sayısı (r=-0,162) ve hastane yatış sayısı (r=-0,218) ile BFKDÖ toplam puanı arasında da negatif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0,05). PANSS genel puanı ile BFKDÖ toplam puanı (r=0,363) ve KKÖ toplam puanı (r=0,330) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir (p<0,05).

Tartışma ve Sonuç: Katatoni psikiyatri servislerinde %7-15 sıklığında görülen önemli bir sendromdur. Katatoninin farklı klinik görünümünün olması, tanı sınıflandırma sistemleri ve geliştirilen ölçekler arasında belirtiler açısından farklılıklar olması, özgün bir laboratuvar veya görüntüleme bulgusunun olmaması gibi nedenlerle tanıda güçlükler yaşanmaktadır. Katatoni sıklığını araştırılan çalışmalarda katatoni tablolarının atlandığı, sıklığının zannedilenden fazla olduğu bildirilmiştir. Katatoni belirtileriyle ilişkili olabilecek sosyodemografik özelliklerin, hastalık öyküsünün ve laboratuvar bulgularının belirlenmesi; tanının atlanmaması ve etkili bir tedavi planlaması açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Katatoni, Bush-Francis Katatoni Değerlendirme Ölçeği, psikiyatrik yatan hasta